

Keskenmenokysymyksen taustaa

Huomioita helsinkiläisistä ammattimaisista sikiönlähdettäjästä 1940-luvulla

Kirjoittaneet *Leo A. Kaprio* ja *Kalevi Niemineva*.

Uuden nyttemmin voimaan astuneen raskauden keskeyttämistä koskevan lain valmisteluvaiheen aikana on päähuomio ollut kiintynyt aborttikysymykseen kokonaisuudessaan ja nimenomaan abortteja haluavien naisten yhteiskunnallisiin olosuhteisiin ja motiiveihin.^{1 2 3} Tämä onkin ollut täysin oikea kanta, sillä vain tehokkailla yhteiskunnallisilla toimenpiteillä voidaan aborttikysymyksen aiheuttamaa epäkohtaa lievittää.⁴ Juuri tällä hetkellä olisikin erittäin tärkeätä, että abortintorjuntatoimenpiteet lakiin nojautuen saataisiin nopeasti kehitetyiksi.

Niin kauan kuin nämä yhteiskunnalliset torjuntatoimenpiteet, joista itse aborttilaki on vain eräs, eivät ole tehokkaasti järjestetyt, jatkaa toimintaansa eräs ryhmä nykyaikaisen yhteiskunnan ikävimpiä »loiseläjiä», ammattimaiset sikiönlähdettäjät.

Meillä ei vielä voi olla tietoa siitä, mitä uusi aborttilaki on vaikuttanut ammattimaisten sikiönlähdettäjien toimintaan, mutta tässä vaiheessa on varmaankin kiintoisaa tuoda julkisuuteen huomioita Väestöliiton kansanterveystoimiston lain valmisteluvaiheen aikana keräämistä helsinkiläisiä »enkelintekijöitä» koskevista tiedoista. Kansanterveystoimisto on prof. *W. Lojanderin* luvalla myös saanut käytettäväkseen kysymystä koskettelevia selvityksiä, jotka on tehty Helsingin Yliopiston Hygienisellä laitoksella.

Mitä ymmärrämme ammattimaisella sikiönlähdettäjäillä.

Todettakoon, että rikoslaissa käsitellään sikiönlähdetystä 22. luvun pykälissä 5 ja 6. *Serlachius*⁵ toteaa, että sikiönlähdetyks saa ammattimaisen leiman, milloin joku lähdeää naisen sikiön maksusta.

Käytännössä on toisinaan vaikea arvioida, milloin sikiönlähdetyksen toiselle suorittanut henkilö on katsottava ammattimaiseksi sikiönlähdettäjäksi. Henkilölle suoritettu taloudellinen korvaus muodossa tai toisessa on kuitenkin aina merkki siitä, että sikiönlähdetykseen on mahdollisen säälin ja auttamishalun ohella liittynyt ansion tavoittelu. Olemmekin seuraavassa katsoneet ammattimaiseksi sikiönlähdettäjäksi henkilön, joka saamaansa palkkiota vastaan suorittaa sikiönlähdetyksiä. Puhuessamme seuraavassa sikiönlähdettäjästä tarkoitamme aina ammattimaista sikiönlähdettäjää.

Aikaisempia tietoja sikiönlähdettäjistä.

Emme ole maamme lääketieteellisestä kirjallisuudesta löytäneet yksinomaan sikiönlähdettäjiä koskevia kirjoituksia. *Pelkonen*⁶ toteaa rikollisia ja laillisia raskauden keskeyttämisistä koskevassa tutkimuksessaan, että Helsingin ja maaseudun raskauden keskeyttäjiä välillä on menettelytapaeroavaisuuksia, mm. että Helsingissä käytetään enemmän suoraan kohtuonteloon kohdistuvia toimenpiteitä.

Lainvalmistelukunta ehdotuksessaan⁷ 1948 toteaa, että edellisinä vuosina rikollisista raskaudenkeskeyttämisistä on arvioitava Helsingissä tapahtuneen ainakin 20 %, mahdollisesti 25 % koko maan keskeytyksistä. Täten ilmeisesti helsinkiläiset sikiönlähdettäjät edustavat huomattavaa osaa koko maan »ammattikunnasta».

Maamme olosuhteita on myös keskenmenokysymyksen yhteydessä pyritty vertaamaan Ruotsiin, jonka aborttilaki osittain on ollut esimerkkinä omaamme laadittaessa. Sentähden lienee mielenkiintoista selostaa lyhyesti tilannetta siellä.^{8 9}

Ruotsin ensimmäisen aborttikomitean mietinnössä selvitetään tapoja, miten sikiönlähdettäjät ja uhrit ovat joutuneet kosketuksiin toistensa kanssa. Samassa mietinnössä todetaan, miten Tuk-

holmassa jo 1930-luvun alussa ammattitekkijöillä oli ollut kiinteä, yleisessä tietoisuudessa melko tunnettu palkkio, 45—75 kruunua. Mietinnössä *Westman* ja *Leissner*⁸ käsittelevät sikäläisiä raskaudenkeskeytystapoja, jolloin kohtuonteloon sondilla tai ruiskulla kohdistuvat toimenpiteet esiintyivät yli 90 %:ssa tutkittuja tapauksia.

Inghe on sosiaalisessa mielessä laajimmin käsitellyt sikiönlähdeittäjäaineistoa Ruotsissa.^{9 10} Hänen aineistonsa käsittää 120 Tukholman keskusvankilan rekisterissä vuosina 1940—42 sikiönlähdeityksestä tuomittua henkilöä. Henkilöt ovat saaneet tuomionsa eri puolilla Ruotsia, kuitenkin Tukholmassa, Göteborgissa ja Malmössä $\frac{2}{3}$ kaikista. Hänen aineistonsa sisältyy ainoastaan tapauksia, joissa on kysymyksessä karkeampi sikiönlähdeityksrikos. Hänen käsityksensä mukaan jää hyvin suuri joukko sikiönlähdeittäjiä ilmitulematta ja pääasiassa tällöin sosiaalisesti paremmissa olosuhteissa eläviä. Tulemme myöhemmin palaamaan oman aineiston käsittelyssä Inghen työhön. Yhteenvedossaan hän korostaa, että hänen aineistonsa tapauksista suuri osa on yhteiskuntaan sopeutumattomia, epäsosiaalisia yksilöitä, joiden toimintaa on yleensä johtanut taloudellisen edun tavoittelu. Sikiönlähdeitykseen osallistuu hänen mukaansa kyllä fyysillisestikin sopimattomia henkilöitä, mm. on Ruotsissa sokeakin harjoittanut ammattimaista sikiönlähdeitystä.¹⁰

Oma aineisto.

Aineistomme käsittää vuosina 1943—47 Helsingissä sikiönlähdeityksestä pidätetyt ja tuomitut henkilöt, lukumäärältään kaikkiaan 196. Tiedot on koottu Uudenmaan läänin maaherran luovalla Helsingin kaupungin poliisilaitoksen rikospoliisiosaston kuulustelupöytäkirjoista ja raporteista. Tältä ajanjaksolta on samasta perusaineistosta Helsingin Yliopiston Hygienisen laitoksen taholta kerätty eräistä sikiönlähdeitystapauksista yksityiskohtaisia tietoja, joilla olemme täydentäneet havaintojamme lähinnä hygienisten olosuhteiden ja menettelytapojen kohdalta. Tiedot koskevat siis ainoastaan ammattimaisia sikiönlähdeittäjiä.

Aineisto on koottu ajanjaksolta, jolloin ilmoitettujen ja selvitettyjen lähdetystapausten lukumäärä Helsingissä on korkeimmillaan, johtuen tämä lähinnä näitten vuosien aikana ilmenneestä säännöstelyrikkomusten runsaasta esiintymisestä ja niiden yhteydessä sattuneista ilmiannoista.

Taulukko 1. Aineiston ryhmittäminen vuosien ja sukupuolen mukaan

	Miehet	Naiset	Yhteensä
1943	1	48	49
1944	4	46	50
1945	1	33	34
1946	1	36	37
1947	1	25	26
Yhteensä	8	188	196

Lainvalmistelukunnan ehdotuksesta⁷ selviää, että maassamme yleensä naispuoliset sikiönlähdettäjät ovat enemmistönä. Aineistossamme on naispuolisia sikiönlähdettäjiä vajaa 96 % (taulukko 1). Sotavuosien vaikutustakaan se ei voi olla, koska vuosina 1945—47 on kunakin vuonna ainoastaan yksi miespuolinen sikiönlähdettäjä kymmenien naispuolisten rinnalla. Ruotsissa Inghen tutkimuksesta ilmenee, että siellä oli sikiönlähdettäjistä miehiä yli 60 %.⁹

Mikä on syynä ylläolevaan mielenkiintoiseen havaintoon, että meillä »puoskariaines» on valtaosaltaan naisia? Onko syy haettava niin kaukaa, että suomalainen mies on siten asennoitunut, että katsoo sikiönlähdetyksen sen kaltaiseksi rikolliseksi toiminnaksi, ettei mies voi siihen ryhtyä? Tämä huolimatta siitä, että he ovat usein yllyttämässä uhria kääntymään lähdettäjän puoleen. Onko syynä mahdollisesti se, että maassamme ovat valtaosaltaan naisten harjoittamia sellaiset ammatit (hieroja, kampaaja jne.), joiden verhossa on sikiönlähdettäjäin helpompi toimia? Onko mahdollisesti syynä »puoskariaineksen» naisvaltaisuuteen, että eräissä tapauksissa naiset, tukeakseen kotinsa taloutta, ovat havainneet sikiönlähdetyksen kannattavaksi sivuansioksi? Voidaan ehkä olettaa, että kehitys sikiönlähdettäjäksi usein tapahtuu siten, että »enkelintekijän» ensimmäinen toiselle tekemä sikiönlähdetyks on tapahtunut ystävydestä tai säälistä. Täten on ky-

seessä olevan tulevan sikiönlähdettäjän »ammattitaito» vähitellen saanut alkunsa, ja huomattessaan helposti saavansa myös taloudellisia etuja hän on joutunut kaltevalle pinnalle. Tämä on sopu-
soinnussa myös rikospoliisin asiantuntijan¹¹ mielipiteen kanssa, että sikiönlähdettäjälle itselleen on ensin usein tehty lähdetyt, joka on onnistunut. Tämä onnistunut lähdetyt on antanut hänelle mahdollisesti väärän kuvan toimenpiteen vaarallisuudesta. Yhtenä näkökohtana on esitetty vielä se, että kaupungeissa ovat naisten muut rikolliset ansiomahdollisuudet rajoitetummat kuin miesten lukuun ottamatta tietysti prostitutiota. Tämäkin voi osaltaan olla syynä naisvaltaiseen puoskariaineeseen. Tähän aineiston naisvaltaisuuteen on kiinnitettävä huomiota pyrittäessä rajoittamaan sikiönlähdettäjien laitonta toimintaa.

Taulukko 2. Ikäryhmitys

Ikä	1943	1944	1945	1946	1947	Yhteensä
Alle 25 v.	—	3	4	2	—	9
26—30 v.	2	4	3	1	4	14
31—35 v.	4	4	8	6	2	24
36—40 v.	7	4	6	10	10	37
41—45 v.	5	8	2	6	2	23
46—50 v.	12	6	5	3	4	30
51—55 v.	11	5	5	4	2	27
56—60 v.	5	9	—	4	1	19
60 v. ja yli	3	7	1	1	1	13
Yhteensä	49	50	34	37	26	196

Taulukosta 2 huomaamme, että nuoret alle 30-vuotiaat sikiönlähdettäjät muodostavat suhteellisen pienen osan (6,7 %) koko aineistosta. Tämä viittaisi siihen, että meikäläiset sikiönlähdettäjät ovat yleensä jo elämässään kokenutta ainesta. Inghen ruotsalainen ryhmä on keski-ikänsä nuorempaa, mihin suurempi miesten osuus on myös vaikuttamassa.⁹

Taulukko 3. Siviilisääty.

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Avioliitossa	4	123	127
Naimattomia	3	28	31
Lesket	—	24	24
Eronneet	1	13	14
Yhteensä	8	188	196

Taulukko 3 osoittaa, että avioliitossa olevia on kaikkiaan lähes kaksi kolmasosaa kaikista sikiönlähdettäjäistä. Näin on myöskin Ruotsissa. Eronneitten lukumäärä on meillä suhteellisesti vähäisempi, vain puolet Ruotsin vastaavasta määrästä. Siellähän on eronneitten luku muutenkin suhteellisesti suurempi. Leskien suuri määrä herättää huomiota; heidän suhteensa on luonnollista, että lähdetyt on heidän asemassaan helppo tapa elättää itseensä, varsinkin jos muu ammattitaito on avioliiton aikana unohtunut tai jos sitä syystä tai toisesta on enää mahdotonta harjoittaa.

Synnyinpaikkakunta ja vanhempien ammatti.

Asiakirjoista kävi myös ilmi sikiönlähdettäjien synnyinpaikkakunta. Se oli vain 29 tapauksessa Helsinki. Muualla syntyneitä oli 143. Epäselväksi jäi synnyinpaikkakunta 24 tapauksessa, mutta on oletettavissa, että suurin osa näistä on syntynyt Helsingin ulkopuolella. Kaksi on syntynyt Pietarissa, muualla ulkomailla syntyneitä ei ole. Tietävästi ei aineistossamme ole ketään, joka olisi ulkomailla oleskellessaan oppinut »ammattitaitonsa», kuten Ruotsissa on ollut useita.

Syntyperäisiä helsinkiläisiä tuntuu aineistossamme olevan enemmän kuin esim. vastaavanlaisessa helsinkiläisessä irtolaisaineuksessa, mikä viittaisi siihen, ettei sikiönlähdettäjäaine ole sosiaalisesti aivan Helsinkiin muuttanutta yhteiskunnan pohjakerrosta, mikä seikka käy muuten ilmi myös järempänä esitetystä ammattijaoituksesta.

Helsinkiin suuntautunut muuttoliike kuvastuu selvästi myös kotipaikkakuntien asemasta. Kuopion lääni on ensimmäisellä tilalla läänin asukaslukuun verrattuna.

Sikiönlähdettäjien isän ammatti, jota taulukko 4 esittää, antaa myös kuvan edellä mainitusta muuttoliikkeestä.

Tuntemattomien ryhmään sisältyy ilmeisesti aviottomista suhteista syntyneitä, mutta varmuutta siinä suhteessa ei perusaineistosta saatu. Mikään poikkeuksellisen suuri ei aviottomien määrä kuitenkaan voi edellä mainittujen lukujen puitteissa olla.

Taulukko 4. Sikiönlähdettäjäin isän ammatti

Ammatti	Lukumäärä
Maanviljelijä, pienviljelijä	40
Työmies, sekatyömies	45
Ammattityömies	35
Käsityöläinen	30
Virkamies	16
Tuntematon	30
	Yhteensä 196

Taulukko 5. Koulunkäynti.

Ylioppilastutkinto	3
Keskikoulu	3
Kansakoulu (6 lk.)	145
Vajaa kansakoulu tai ei ollenkaan kansakoulua	43
Epäselviä tapauksia	2
	Yhteensä 196

Aineistomme on Inghen⁹ aineiston kanssa sikäli samankaltainen, että keskikoulu- tai sitä korkeamman opillisen sivistyksen ovat harvat sikiönlähdettäjäet saaneet. Inge mainitsee lisäksi, että hänen aineistossaan on joukko henkilöitä, jotka ovat täydentäneet kansakoulusivistystään ammattiopinnoilla. Aineistossamme on näitä 19. Heidän koulutuksestaan mainittakoon mm. kauppakoulu, konttoriopisto, kätilökurssi, puutarhakoulu, emäntäkoulu, talouskoulu jne. Ruotsissa on koko aineistossa ainoastaan kaksi kansakoulua käymätöntä, kun meillä on omassamme 43 henkilöä, jotka eivät ole käyneet oppivelvollisuuden (1921) säätämää määrää koulua. Kansakouluopetus on kuitenkin Ruotsissa ollut tunnetusti meitä edellä. *Wariksen*¹² mukaan viime sodan sotainvaliideista oli viides osa vailla oppivelvollisuuden määräämää koulusivistystä. Tämä on sopusuhteissa sikiönlähdettäjäaineiden vastaavan määrän kanssa. Helsingissä syntyneistä oli yksi ainoa (36 v.) käynyt vain kaksi luokkaa kansakoulua, muut kaikki suorittaneet oppivelvollisuutensa. Niistä 43:sta henkilöstä, jotka eivät olleet suorittaneet koko kansakoulukurssia, oli 31 yli 40-vuotiaista. Heistä on usea kotoisin harvaanasutuista maaseutupaikista eikä heidän nuoruudessaan oppivelvollisuuslaki vielä ollut voimassa. Ilmeisesti siis sikiönlähdettäjäet eivät koulunkäyntikykyänsä puolesta poikkea sanottavasti samanikäisestä kokonais-

väestöstä. Alle 30-vuotiaitten joukossa on kaksi, jotka eivät ole käyneet muuta kuin rippikoulun.

Rikospoliisin asiantuntija¹¹ on monivuotisen kokemuksensa perusteella sitä mieltä, että sikiönlähdettäjiä joukossa on harvoja yksinkertaisina pidettäviä henkilöitä, mihin yllä olevat havaintommekin tuntuvat viittaavan.

Luonteen poikkeavaisuutta emme tässä tutkimuksessa voi selvittää, se olisi vaatinut asianomaisten oikeuspsykiatrisen tutkimisen, mikä Ruotsissa⁹ on tehty. Siellä on löydetty huomattavan suuressa osassa tutkittuja psykopatologisia piirteitä. Tulisiko meillä näin olemaan asianlaita, on vaikea sanoa. Uusintarikollisuus, josta on esitetty tietoja taulukossa 6, viittaa siihen, että myös omassa aineistossamme voisi tällaisia piirteitä tulla melko runsaasti esille.

Taulukko 6. Rikollisuus

Siviilisäätö	Uusintarikollinen	Ensikertalainen	Ei tiedossa
Avioliitossa	56	47	24
Naimattomat	8	20	3
Lesket	16	4	4
Eronneet	6	5	3
Yhteensä	86	76	34

Ammattiryhmitys.

Ammattiryhmitys antaa yhteiskunnan kannalta ehkä mielenkiintoisimmat viitteet mahdollisista ehkäisytoimenpiteistä. Seuraavasta taulukosta 7 on miehet heidän vähälukuisuutensa takia jätetty kokonaan pois ja tyydytty selvittämään asiaa vain naisten osalta.

Selvästi on havaittavissa ns. puhtaanapitohenkilöstön huomattava osuus sikiönlähdettäjäaineuksessa. Tämä onkin hyvin ymmärrettävää. Ensinnäkin tarjoavat kyseiset toimet paremmat toimintamahdollisuudet, toiseksi maallikot odottavat näillä aloilla toimivalta ehkä vähän enemmän asiantuntemusta ja siisteyttä kuin esimerkiksi teollisuuden palveluksessa olevalta. Kolmanneksi ala tarjoaa mahdollisuuden laajaan kanssakäymiseen ihmis-

Taulukko 7. Naispuolisten sikiönlähdettäjien ammattiryhmitys

I. Naimisissa olevia kotityön päätoimekseen ilmoittaneita naisia	48	
II. Puhtaanapitohenkilöstöä:		
Hierojia	12	
Siivoojia	12	
Ompelijoita	11	
Kylvettäjiä	7	
Kampaajia	6	II yhteensä 48
III. Liike- ja ravintolatyöntekijöitä:		
Ravintola-apulaisia, tiskaajia	11	
Liikeapulaisia	7	
Kassanhoitajia	7	
Taloudenhoitajia ja keittäjiä	5	
Toimistovirkailijoita	4	III yhteensä 34
IV. Terveydenhoitohenkilöstöä		5
V. Teollisuuden ja käsityön palveluksessa olevia naisia:		
Teollisuustyöntekijöitä	21	
Rakennus- ja sekatyöläisiä	16	
Käsiteollisuuden työntekijöitä	6	V yhteensä 43
VI. Ammatti epäselvä tai ei edellisiin ryhmiin sijoitettavissa		10
		Kaikki ryhmät yhteensä 188

ten kanssa, mikä on luonnollisesti välttämätöntä asiakkaiden saamiseksi. Tämä ryhmä vastaa käsittääksemme sitä mitä »klassillisella abortööriyypillä» ymmärretään. Tätä näkökantaa vahvistaa sekin tosiasia, että tässä ryhmässä on enemmän sikiönlähdetyksestä uudelleen tuomittuja kuin muissa ryhmissä. Lähdetysmaksut lisäksi ovat olleet tässä ryhmässä myös keskimäärin korkeammat kuin muissa ryhmissä.

III ryhmä kuuluu käsittääksemme myös jossain määrin lähelle II ryhmää. Monilla III ryhmään kuuluvilla on myös tilaisuus olla kosketuksissa lukuisten eri olosuhteista peräisin olevien ihmisten kanssa.

IV:ssä ryhmässä eli terveydenhoitohenkilöstön joukossa on 4 sikiönlähdetyksestä uudelleen tuomittua kättilöä, joukossa kolme avioliitostaan eronnutta.

Aineistossa on 48:lla sikiönlähdettäjällä kotityö ilmoitettu päätoimeksi (ryhmä I). Tarkastettaessa aviomiesten ammatteja kiinnittyy huomio suhteellisen suureen lukumäärään ammattikoulutuksen omaavia. Mainittakoon seuraavat ammatit: puuseppä (5),

muurari (2), insinööri (1), kirjaltaja (1), metalliporaaja (1), urakoitsija (1) jne. Ainoastaan viidellä sikiönlähdettäjäillä on merkintä sekatyömiehen vaimo.

Teollisuuden ja käsäteollisuuden palveluksessa olleiden sikiönlähdettäjäin ammateista (ryhmä V) olemme saaneet sen käsityksen, että kysymyksessä on ainakin suureksi osaksi omalla alallaan varsin työkelpoisia ihmisiä.

Tarkastettaessa eri ryhmiä kiintyy huomio siihen, että ryhmät II ja IV edustavat »klassillisia» sikiönlähdettäjäryhmiä, missä jonkinlainen »ammattitaito» on edellytyksenä toimintaan ryhtymiselle. Ryhmä III on ehkä jossain määrin lähempänä edellisiä, mutta ryhmissä I ja V ei omalla tai miehen ammatilla ole mitään osuutta »enkelintekijäksi» ryhtymiseen.

Tässä suhteessa on huomattava ero Ruotsiin nähden, jossa Inghen⁹ aineiston 120:stä tapauksesta vain 18 vastaa aineistomme ryhmiä II—IV, joihin meillä kuuluu 87 tapausta 188:sta. Tähän vaikuttaa luonnollisesti Ruotsin aineiston miesvoittoisuus.

Rikollisen sikiönlähdetyksen vaarallisuutta on omiaan korostamaan se tosiseikka, että vain 4 %:lla koko aineistoa on jonkinlainen sairaanhoidollinen pohjakoulutus raskaudentilan keskeyttämisestä ajatellen, puhumattakaan toimenpiteen oikeasta anatomisesta ymmärtämisestä ja teknillisestä taitamisesta.

Sikiönlähdettäjäin menettelytavat ja toimintaolosuhteet.

Sikiönlähdettäjäin käyttämä menetelmä on mainittu 169 tapauksessa. Taulukko 8 ilmentää heidän menettelytapojansa.

Taulukko 8. Menettelytavat

Tapa	Sikiönlähdettäjäin luku
Sondi tai metallikatetri	143
Ruisku	20
Kynänvarsi, puupuikko	6
	Yhteensä 169

Havaintomme pitää täysin yhtä Pelkosen⁶ rikollisista raskaudenkeskeytyksistä tekemän tutkimuksen kanssa ja on sopusoinnussa vastaavien ruotsalaisten tietojen kanssa. 85 % sikiönlähdettäjäistä on käyttänyt sondia tai metallikatetria, ja kaikissa tapauksissa on käytetty kohdun kaulan kanavan kautta kohtuonteloon suuntautuvaa menetelmää. Tässä yhteydessä on ehkä korostettava, että juuri mainitut sikiönlähdettäjien kohdun sisäiset toimenpiteet aiheuttavat enemmän kuumeita ja tulehduksia kuin muut tavat. Yleisenä huomiona todettakoon, että ensikertalaiset sikiönlähdettäjät suorittavat toimenpiteen omassa asunnossaan. Sen sijaan uusintarikolliset ovat katsoneet parhaaksi toimittaa lähdetykset uhriensa asunnoissa. 24 yksityistapauksesta saamamme tarkat tiedot kertovat selvästi, miten epähygienisissä olosuhteissa rikolliset raskaudenkeskeytykset suoritetaan. Esimerkkinä olkoon tapaus, missä keskeytys on suoritettu »enkelintekijän» asunnossa lattialla sanomalehtipaperien päällä. Likaiseen paperiin kiedottuna säilytetyt välineet on ennen toimenpidettä huuhdottu kylmässä vesijohtovedessä. Ei ihme, että näiden 24 tosin suurabortöörin poliisille ilmoitetun 125 uhrin joukossa oli 17 kuolintapausta. Emme katso asialliseksi selostaa tässä yhteydessä eri menettelytapoja yksityiskohdissaan.

Sikiönlähdettäjäin palkkiot.

Aineistostamme käy selville uhrin maksama palkkio 150 tapauksessa. Olemme tämän perusteella suurin piirtein arvioineet keskimääräisen palkkion tapausta kohden. Arviointia on vaikeutanut ko. vuosina kaikkiin palkkioihin liittynyt luonnontuotteiden muodossa tapahtunut korvaus.

Vuosi	mk
1943	1.500— 2.000: —
1945	3.000— 5.000: —
1947	5.000—15.000: —

Huomaamme selvästi markan arvon alentumisen tälläkin alalla. Arvioidessamme yllä olevan perusteella yksityisen sikiönlähdettäjän tuloja käsitämme, miksi siveellis-sosiaalisessa mielessä

heikosti kehittynyt yksilö joutuu helposti kaltevalle pinnalle voidessaan lisäksi esiintyä säälin varjolla ja »ihmiskunnan hyväntekijänä.»

*Yleishuomioita helsinkiläisistä ammattimaisista sikiönlähdettä-
jistä.*

Edellä esitetyn aineistomme perusteella voimme todeta seuraavaa:

1. Ammattimaiset sikiönlähdettäjäät ovat käytännöllisesti katsoen kaikki naisia.

2. Sikiönlähdettäjäät ovat iältään yleensä 30 vuotta sivuuttaneita.

3. Heistä kuuluu suhteellisen suuri osa ammattiryhmiin, joiden jäsenet joutuvat läheiseen kosketukseen naispuolisen yleisön kanssa ja joissa työskentelyolosuhteet ovat omiaan helpottamaan raskaudenkeskeyttämistoimenpiteen suorittamista.

4. Yleensä heidän oma tai miehensä ammatti edellyttää tyydyttäviä toimeentulomahdollisuuksia. Lähinnä helposti saattavat taloudelliset edut ovat ehkä johdattaneet heidät kerran tuomitunakin uusimaan rikoksensa.

5. Toimenpiteet on suoritettu usein erittäin epäsiisteissä ulkonaisissa olosuhteissa ja menetelmin, jotka helposti aiheuttavat uhrin sairastumisen. Uusintarikollisina pidätetyt sikiönlähdettäjäät suorittavat työnsä, päivästoin kuin ensikertalaiset, uhriensa kodeissa.

6. Palkkiot ovat olleet korkeat ja on esiintynyt suoranaista, varmasti erittäin suuriin tuloihin johtanutta »poliklinikkatoimintaakin.»

Lähdeviitteitä.

¹ H. Pitkänen: Maamme viimeaikaisesta keskenmenotilanteesta. Duodecim 1947: 531.

² S. Timonen: Subjektiiivisesta aborttimotivaatiosta. Suomen Lääkäri-lehti 1949: 101.

³ E. Brander ja K. Niemineva: Lääketieteellisistä syistä tehdyistä raskaudenkeskeyttämisistä. Duodecim 1949: 479.

- ⁴ *L. Kaprio*: Yhteiskunnallisesta keskenmenotorjunnasta. Suomen Lääkärilehti 1949: 111.
- ⁵ *A. Serlachius*: Suomen Rikosoikeuden oppikirja. II osa. Helsinki 1919.
- ⁶ *E. Pelkonen*: Rikollinen ja laillinen raskauden keskeyttäminen. Suomen Lääkäriliiton Aikakauslehti 1939: 185.
- ⁷ Lainvalmistelukunnan julkaisuja. Ehdotus hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi raskaudentilan keskeyttämisestä. Helsinki 1948.
- ⁸ Statens offentliga utredningar 1935: 15. Betänkande med förslag till lagstiftning om avbrytande av havandeskap. Stockholm 1935.
- ⁹ Statens offentliga utredningar 1944: 51. Betänkande i abortfrågan. Stockholm 1944.
- ¹⁰ *G. Inghe*: Abortproblemet i Sverige: Människa och Miljö. 1946: 255.
- ¹¹ Naiskomisario *Aune Sarlin*: Suullinen ilmoitus.
- ¹² *H. Waris*: Suomalaisen Yhteiskunnan rakenne. Helsinki 1948.